

ТЕМА: УТІЛЕННЯ В ОПОВІДАННІ МИЛОРАДА ПАВИЧА «СКЛЯНИЙ РАВЛИК» РИС ПОСТМОДЕРНІЗМУ.

Мета:

- ознайомити учнів із життям і творчістю письменника, розкрити особливості його творів;
- розвивати навички роботи з електронною книгою, вміння аналізувати твори постмодернізму, «розшифрувати» їх; розширювати кругозір учнів;
- виховувати повагу до літератури, естетичний смак, виховувати любов до слова.

Очікувані результати:

Знати: учні повинні знати головні віхи життєвого і творчого шляху письменника та місце в ньому оповідання «Дамаскин».

Вміти: виявляти основні напрямки творчості письменника, аналізувати його громадську діяльність, аналізувати його твори, дати визначення поняття «постмодернізм» (як епоху в житті світової літератури і культури кінця XX - початку XXI століття).

Тип уроку: урок-презентація, нетрадиційний «усний журнал». Міжпредметні зв'язки: українська література, історія, художня культура, математика.

Обладнання: портрет письменника, репродукції, фото, плакати, підручники, збірки письменника.

Випереджувальні завдання (підготовка проектів).

1 група «бібліографи». Завдання: досліджує та представляє біографію письменника.

2 група «літературознавці». Завдання: вивчає літературну діяльність М. Павича, готує для ознайомлення із творчістю письменника уривки з деяких його творів.

Я борюся за кожного свого читача кожним своїм реченням.

Милорад Павич

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань студентів

1. Евристична бесіда

- Які чинники сприяли виникненню постмодернізму?
- Як його обґрунтовують філософи й самі письменники?
- Які основні ознаки постмодернізму?
- Назвіть найяскравіших представників постмодернізму та їхні твори.

III. Мотивація навчальної діяльності студентів

«Суть у тім, що наш спосіб читання, який застосовувався впродовж тисячоліть, нині дещо застарів і може бути змінений.

Для цього письменник має віддати певну частку своєї роботи читачеві, зробивши його рівноправним учасником процесу творення літературного тексту. Треба допомогти читачеві самому торувати собі шлях у романі, вірші чи оповіданні, зміст яких може змінюватися залежно від того, яку карту читання буде обрано» М. Павич (Слайд)

«Закінчивши книгу, опиняєшся на початку наступної історії», — пише К. Рансмайр. Так і ми опиняємося на початку історії сьогодення, початку літератури ХХІ століття.

Її представляють письменники найрізноманітніших течій, напрямів, стилів, від традиційних до найоригінальніших. І чільне місце серед них посідає постмодерніст, сербський письменник Милорад Павич. Про нього і йтиме мова на занятті.

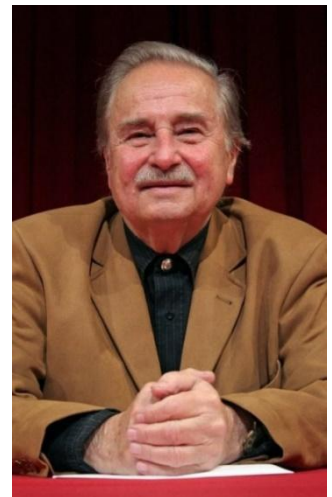
IV. Оголошення теми й мети заняття.

V. Сприйняття та засвоєння студентами навчального матеріалу

«Павич – не лише письменник, який блискуче представляє оригінальний підвид фантастичної літератури, але й автор, який ламає наші стереотипи щодо розуміння часу, історії, долі, кохання і того, що ми називаємо логічним розумінням сенсу буття. Павич створює і оновлює сьогоденну літературну дійсність, наші знання і сни, переінакшуючи і пам'ятаючи все те, про що ми знали й снили, і те, про що тільки дізнаємося» Ольга Рось (перекладач творів Павича)

Вступне слово викладача: Зверніть увагу на портрет письменника. Таким він був і в житті: ласкавий, щирий, люблячий, завжди усміхнений. Таким він запам'ятався рідним, друзям, усім, хто його знав. А життя не балувало письменника.

Хто ж він Милорад Павич? «Все життя я вивчав класичну літературу і дуже її люблю. Але, вважаю, класичний спосіб прочитання книг уже вичерпав себе, прийшов час змінити його – насамперед, коли йдеться про художню прозу. Я намагаюся дати читачеві більшу свободу; він разом зі мною несе відповідальність за розвиток сюжету.

Я надаю йому можливість самому вирішувати, де розпочинається і де закінчується роман, яка зав'язка і розв'язка, яка доля головних героїв». Це можна назвати інтерактивною літературою – літературою, що зрівнює читача з письменником», - таким було «письменницьке кредо» Милорада Павича.

Свої дослідження біографії та творчості письменника ми умовно розділили на такі періоди, сторінки нашого журналу:

- Ранні роки
- Навчання
- Літературна діяльність
- Останні роки життя М. Павича.

1 група «бібліографи».

Сторінка перша – «Ранні роки»

Майбутній письменник Милорад Павич народився у Белграді (Сербія), що на березі Дунаю, 15 жовтня 1929 року. В автобіографічному нарисі Павич, описуючи своє народження, особливо підкреслював те, що він з'явився на світ під знаком Терезів.

Його батько був скульптором, а мати – учителькою в гімназії (викладала філософію). Їх поєднала любов до спорту, особливо захоплювалися закохані лижками і вправами на гімнастичних снарядах.

Перші дитячі спогади маленького Милорада пов'язані з материними родичами, які жили на протилежному боці Дунаю, на березі річки Тамиш, у місті Панчево. У них був там свій будинок, а в околицях Панчева — хутір з кіньми, коровами, стайнями, колодязем і виноградниками.

Батько з матір'ю, прихопивши Милорада та його старшу сестричку, частенько каталися човном по Тамишу й гостювали в маминих родичів. Найчастіше бували в діда Аца, який мав великий баштан, де вся сім'я ласувала кавунами. Багато чого із того зачарованого світу Панчева пізніше потрапило в прозу письменника. Викладач. Твори Павича дуже нагадують твори українського письменника й

кінорежисера О. Довженка: у них таке ж відчуття рідної землі та природи, той самий дух і світосприйняття, що й у автора «Зачарованої Десни».

Друга сторінка – «Навчання»

Навчався Милорад Павич у школі імені Карагеоргія в Белграді. З першого класу до школи ходив самостійно. Батько лише одного разу відвів хлопчика до закладу, оформив документи й сказав, що тепер той буде самостійно щодня о восьмій годині приходити на уроки.

«Я так і робив, адже школа була поруч із будинком, і все це не здавалося мені дивним,— згадував Павич.— Узагалі ж, ще до того як я почав учитися, я ходив у якийсь французький дитячий садок, що знаходився в тім же дворі, що й школа, я пам'ятаю кумедну француженку, яку ми називали «тітка Дроль».

1949 року М. Павич вступив до Белградського університету, а 1954 року закінчив відділення літератури філософського факультету. Це були важливі роки в житті

майбутнього письменника: він здобував різноманітні знання, йшло формування світогляду та його світосприйняття.

Саме тут, в університеті, Павич почав писати, відпрацьовуючи свій оригінальний стиль. «Тоді я був здатний писати о будь-якій годині дня або ночі,— згадував письменник.— Сьогодні пишу тільки вечорами або зранку».

Слід відзначити, що в родині

Павичів Милорад був не першим і не єдиним письменником: у родоводі по батьківській лінії письменники були ще у XVIII ст. У цій славетній родині завжди хтось займався літературою.

Так, наприклад, Емерик Павич ще 1766 року опублікував книгу поезій, він писав десятистопним віршем народного епосу.

Сам Милорад Павич ще з дитинства хотів бути схожим на дядька по батьківській лінії, Миколу Павича, який у той час, у середині XX ст., був відомим письменником. Милорад хотів продовжити літературні традиції своєї родини і був дуже радий, що йому вдалося зробити це. «Гадаю, що Бог осипав мене безмежною милістю, подарувавши мені радість писання, але тією ж мірою і покарав мене, либонь, що через ту ж таки радість» Милорад Павич.

«Я завжди любив слухати, як мій дядько Микола, який був чудовим оповідачем, мій дід Аца та моя тітка по матері Емілія згадували випадки з історії

нашої родини,— напише у автобіографічних нарисах уже всесвітньо відомий письменник.— При цьому я мимоволі навчався майстерності усного оповідання. У Панчеві в мене було чотири бабці. Одна з них — Козара — була красунею й залишалася нею до глибокої старості. Вона краще за інших її сестер уміла вчинити тісто й могла заспівати пісню про кожен знак Зодіаку, я потім знаходив ці пісні в старовинних календарях кінця XVIII — початку XIX ст.».

Тісний зв'язок із народними витоками, фольклорною літературою привели до появи оригінальної поезії і прози Милорада Павича. Він — автор декількох поетичних збірок і численних романів. Добре володіючи російською та англійською мовами, Павич проявив себе як майстерний перекладач творів Пушкіна та Байрона.

Професор Павич є дійсним членом Сербської Академії наук і мистецтва (1991), регулярно читає лекції в Белграді, Сорбонні, Регенбурзі, Відні.

Твори Милорада Павича найбільш популярні в сучасного читача. «Найбільших розчарувань у моєму житті завдали мені перемоги. перемоги не виправдовують себе» М.Павич «Вашингтон таймс» уважає його «оповідачем, який дорівнює Гомеру», південноамериканська критика характеризує Павича, як «найвидатнішого письменника сучасності» («Веа», Сан-Пауло), а в Іспанії він визнаний «однією з найвеличніших особистостей світової літератури» («Темпо», Мадрид).

Завдання студентам. Скласти схему-конспект за розповіддю «бібліографів».

Очікувані результати

Дати	Події
15.10.1929	Милорад Павич народився у Белграді (Сербія). Батько – скульптор, мати – учителька філософії у гімназії. Дитячі роки пройшли на хуторі в околицях Панчева.
1936	Учився у школі імені Карагеоргія в Белграді.
1949-1954	Вчиться в Белградському університеті на відділенні літератури філософського факультету. Здобув ступінь доктора філософії за фахом «історія літератури»
1967р	Вийшла друком перша поетична збірка «Палімпсести» Він – автор декількох поетичних збірок і численних романів. Переклав сербською мовою твори Пушкіна й Байрона.
1970-ті роки	Збірка віршів «Місячний камінь», збірники оповідань «Залізна завіса», «Коні святого марка», «Російський хорт»
1984 р	Роман «Хозарський словник» уславив Павича як письменника нової доби»
1988 р	Роман-кросворд «Пейзаж намальований часом»
1991 р	Став членом Сербської Академії наук та мистецтв

1990-ті рр	Романи «Внутрішня сторона світу», «Остання любов у Константинополі», Шухляда для письмового приладдя», «Скляний равлик» та ін. Читає лекції в Белграді, Сорбонні, Регенбурзі, Відні.
2000-ні р	Романи «Зоряна мантия», «Сім смертних гріхів», «Унікальний роман», збірники оповідань «Страшні любовні історії», «Паперовий театр»
30.11.2009	Перестало битися серце всесвітньо відомого серба.

2 група «літературознавці»

Сторінка третя – «Літературна діяльність»

Павич – автор поетичних збірок, збірки оповідань «Залізна завіса» (1973), романів «Хазарський словник» (жіноча і чоловіча версії) (1990), «Пейзаж, намальований чаєм» (1991), «Внутрішній бік вітру» (1997), «Остання любов у Константинополі» (1997), «Зоряна мантия» (2002), «Унікат» (2004), «Паперовий театр» (2008), «Мушка» (2009). Твори М. Павича вражають своєю формою, і тут справа не в епатажі. На думку письменника, «будь-який матеріал і будь-яка тема вимагає своєї, особливої та специфічної форми». Крім того, в інтерв'ю американському журналу «Огляд новітньої літератури» він зауважив, що «сьогодні настала криза не літератури, а читання як такого. Звичайний роман перестав працювати, тому що він не залишає читачеві свободи, примушує читати себе з початку і до кінця». Саме тому в побудові своїх романів письменник використовує «нестандартні» формальні структури.

Твори М. Павича пов'язані між собою сюжетно і героями. Його дружина, відома сербська письменниця Я.Михайлович, охарактеризувала це явище як «архіпелаг Павич», а сам автор наголосив, що він створює не одну велику книгу, а бібліотеку.

Сторінка четверта – «Останні роки життя М. Павича»

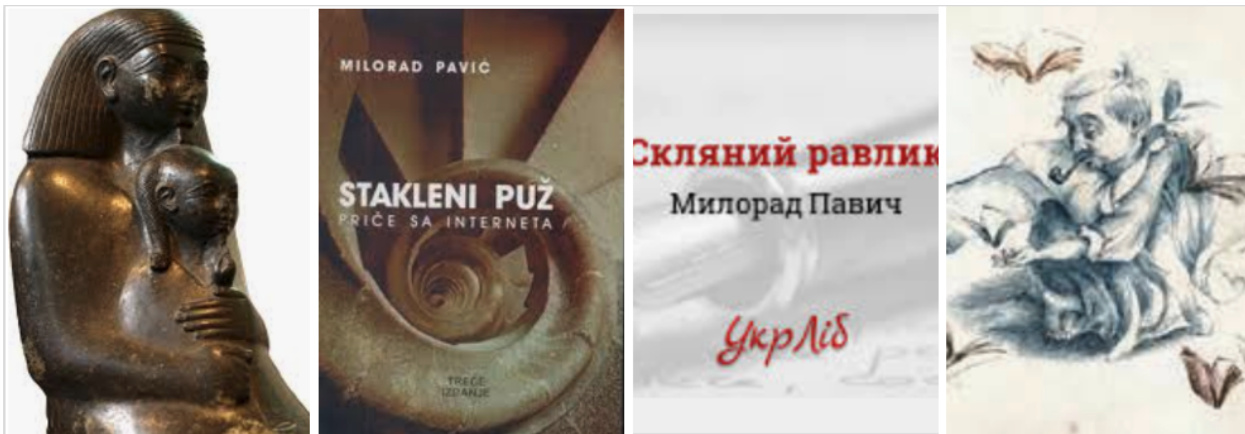
Коло інтересів Павича неосяжне. Він захоплювався музикою, сам прекрасно грав на скрипці і фортепіано, обожнював ходити на класичні концерти. Дружина Ясміна Михайлович, письменниця й літературний критик, була для нього справжнім другом. Милорад Павич охоче мандрував, займався спортом. До останньої хвилини свого життя він стежив за новинками світової літератури. Неодноразово зарікаючись, що вже не писатиме, створював все нові і нові шедеври. У 2004 році був навіть номінований на Нобелівську премію.

А наприкінці листопада 2009 року серце всесвітньо відомого серба перестало битися.

«Я знаю, - писав Милорад Павич, - що літературу в майбутнє ведуть не письменники, а читачі, адже у світі завжди набагато більше талановитих читачів, ніж талановитих письменників». Викладач. Сподіваємось, що саме такими талановитими читачами стали і ви – завтрашні випускники, і саме вам вести вперед, у майбутнє її величність Літературу.

Слово викладача. А тепер звернемо увагу на чудовий твір Милорада Павича «Скляний равлик»

Для того, щоб зрозуміти задум і сенс оповідання «Скляний равлик» (1989) Милорада Павича, слід передусім мати на увазі, що воно написане в постмодерністській системі координат, усередині якої світ ототожнюється з текстом, а провідними прийомами художнього зображення є гра, пародія, багатоваріантне моделювання та перекодування образів. Сюжету оповідання передуює рубрика «Перше перехрестя», у якій зазначається, що читач може сам вирішити, який розділ буде початком твору: «Панна Хатчепсут» чи «Давид Сенмут, архітектор».

Хто такі Хатчепсут та Сенмут?

Хатчепсут (або Хатшепсут) – давньоєгипетська цариця, яка була п'ятим

фараоном XVIII-й Династії. Вона вступила на престол у 1478 році до н.е. Хатчепсут правила 22 роки. Серед її заслуг – відбудова Єгипту після навали кочівників-гіксосів, економічних розквіт держави, будівництво палаців і храмів, організація експедицій в інші країни, кілька військових походів.

Сенмут почав будувати кар'єру ще при батькові Хатшепсут. Уже тоді він проявив себе як діяльна та всебічно обізнана людина. Сенмут не належав до знаті, був родом з провінції, народився в небагатій родині.

Коли Хатшепсут прийшла до влади, положення Семута при дворі укріпилося, згодом він був удостоєний багаточисленних придворних титулів: єдиний друг фараона, наглядач зерноосховищ храму Амона. Сенмут перетворився в одного із найвпливовіших людей Єгипту. Він був не тільки чиновником, але й талановитим архітектором, крім того, його призначили вихователем принцеси Ніферуре.

Перехресне прочитання оповідання «Скляний равлик»

Перше перехрестя	
1. Панна Хатчепсут	1. Пан Давид Сенмут, архітектор
2. Пан Давид Сенмут, архітектор	2. Панна Хатчепсут
Центральна клавіша	
3. Дочка, яка могла зватися Ніферуре	
Друге перехрестя	
4. Декоративна свічка	4. Запальничка
5. Запальничка	5. Декоративна свічка

Перехрестя в оповіданні М. Павича «Скляний равлик» постає не лише у прямому значенні: це також своєрідний **символ перетину історичних подій та життєвих шляхів.**

Назва твору також глибоко символічна: **равлик** у єгиптян символізує вічність. Завиток мушлі равлика — символ спіралі, лабіринту, складності, загадки, пошуку виходу із заплутаної ситуації.

Складімо літературний паспорт твору.

Очікувані результати

Рік написання: 1998.

Жанр: оповідання.

Літературний рід: епос.

Тема: зображення цікавого перехрещення доль двох людей.

Ідея: паралельне прочитання історії Давнього Єгипту та сучасності

Проблематика:

- ☐ повторення життя;
- ☐ перехресність людських доль;
- ☐ фаталізм; обман і самообман;
- ☐ погляд жінки і погляд чоловіка на одні й ті ж речі.

Головні герої: **панна Хатчепсут** — продавчиня в магазині жіночої спідньої білизни; **пан Давид Сенмут** — архітектор; **пан в шкіряному пальто**; **колишня дружина пана Давида Сенмута**.

Підзаголовок: інтернет-оповідання (*Новаторським є авторське визначення жанру твору — оповідання для комп'ютера й циркуля, для прочитання якого необхідний комп'ютер. Цим автор прагне не лише заінтригувати читача, а й задає правила прочитання — по колу, оскільки з часом нічого не змінюється у світі, у якому людина відчувається ізольованою, самотньою, відчуженою.*)

Сюжет твору. Він є особливим, оскільки автор пропонує декілька його прочитань, дає змогу читачеві самому обирати послідовність розділів для читання. Існує щонайменше чотири способи (послідовності) прочитання оповідання.

Композиція твору “Скляний равлик”

Перше перехрестя:

- Панна Хатчепсут”;
- “Пан Давид Сенмут, архітектор”;
- “Дочка, яка могла зватися Ніферуре”.

Друге перехрестя:

- “Декоративна свічка”;
- “Запальничка”.

Експозиція – фактично її немає у творі.

Зав’язка – два розділи оповідання: “Панна Хатчепсут” та “Пан Давид Сенмут, архітектор” (дії відбуваються паралельно).

Розвиток дії – розділ “Дочка, яка могла зватися Ніферуре”.

Кульмінація – обидва розділи “Декоративна свічка” та “Запальничка” (знову ж таки – дії відбуваються паралельно; окрім останніх абзаців у кожному з розділів).

Розв’язка – останні абзаци у розділах “Декоративна свічка” та “Запальничка”.

Перегляньте експрес-урок. М. Павич «Скляний равлик».

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=6RG0P2QPFgk>

Слово викладача.

Варіанти фіналу твору як ознака стилю М. Павича

В оповіданні М. Павича можливі два фінали: чудодійна запальничка в одному з варіантів оповіді виконує заповітне бажання, в іншому — ні. Якщо віддати перевагу фіналу-трагедії, то, щойно герой висіче вогонь тричі поспіль, як пропонує напис на футлярі, запальничка вибухне й забере життя тих, хто занадто вже наполегливо домагався виконання своїх бажань. В іншому випадку поєднуються дві самотності, які напевне знайдуть своє кохання. Автор надає читачеві обрати завершення твору, апелюючи до чоловічого й до жіночого начала в людині, адже «в оповіданнях можуть існувати різні кінцівки — не так, як у житті».

Значення центральної метафори. Важливу роль в оповіданні відіграє художня деталь — скляний равлик — метафора людини: вона ізольована, замкнута, як равлик у мушлі, і разом із тим дуже вразлива, їй легко зашкодити, як склу. Але скляний равлик — це свічка, яка горить, тобто віддає себе іншим.

У середньовічній Європі равлики були уособленням гріха і лінощів, бо народжені з бруду і ним же й живляться. Але пізніше, під час Ренесансу, вони стали символізувати скромність, а те, що виноградні равлики закриваються в своїй раковині вапняною кришкою і ламають її з приходом весни або після посухи, знову виходячи на світло, зробило їх істотами, які втілюють відродження Христа. Девіз герба герцогів Гонзага «Все своє ношу з собою» символізує равлик і його раковинка. Равликам ще приписували магічні й лікувальні властивості, вони були частиною побутової магії і забобонів, а також джерелом натхнення для поетів.

Важливу роль в оповіданні відіграє художня деталь - скляний равлик - метафора людини: вона ізольована, замкнута, як равлик у мушлі, і разом із тим дуже вразлива, їй легко зашкодити, як склу. Але скляний равлик – це свічка, яка горить, тобто віддає себе іншим.

2. Створіть кроссенс до оповідання «Скляний равлик» М. Павича, використавши запропоновані малюнки або додавши свої та вибравши самостійно послідовність картинок. Ви можете почати зі дзбана, равлика, перехрестя, а можете із будь-якого іншого елемента.

3. Знайдіть ознаки постмодернізму в творі Милорада Павича «Скляний равлик».

Слово викладача.

Інтертекстуальність. Не менш важливою постмодерністською рисою твору є інтертекстуальність — використання інших творів завдяки цитуванню та наслідуванню чужих стильових правил окремих письменників, літературних шкіл і напрямів. Милорад Павич створює інтертекстуальні зв'язки в іронічно-пародійній формі. У побудові сюжету вгадується популярна новела О'Генрі «Дари волхвів». Сюжет твору О'Генрі (передріздвяні клопоти, перипетії з подарунками) наповнюється зовсім іншим, протилежним змістом. Герої позбавлені щирості в почуттях, мудрості й благородства. Замість щасливої, хоч і бідної сім'ї, маємо роз'єднаних, загублених у своїй самотності нещасних людей. Їхнє випадкове знайомство — шанс змінити себе, а разом із тим і світ. Але чи буде використано цю можливість, залежить від читача.

«Відмова від монопольного права автора на істину». Оповідання Милорада Павича органічно вписується у світовий літературний інтертекст, письменник і читач вступають у своєрідний діалог з митцями, котрих також хвилювала ця проблема, — росіянином Ф. Достоевським («Ідіот»), австрійцем Ф. Кафкою («Перевтілення»), швейцарцем Ф. Дюрренматтом («Візит старої дами») та іншими. В іронічному вимірі Павич зобразив розгубленість сучасника, який не здатний піднятися на духовний рівень пошуків, а тому обмежується матеріальною буттєвою сферою, хоча відчуває при цьому дискомфорт, бо його власне людський потенціал лишається нереалізованим.

Це оповідання органічно вписується у світовий літературний інтертекст: письменник і читач вступають у своєрідний діалог з митцями, котрих також хвилювала проблема «відмови від монопольного права автора на істину» - росіянином Ф. Достоевським («Ідіот»), австрійцем Ф. Кафкою («Перевтілення»), швейцарцем Ф. Дюрренматтом («Візит старої дами»). В іронічному вимірі Павич

зобразив розгубленість сучасника, який не здатний піднятися на духовний рівень пошуків, а тому обмежується матеріальною буттєвою сферою, хоча відчуває при цьому дискомфорт, бо його власне людський потенціал лишається нереалізованим.

Прослухайте аудіокнигу «Милорад Павич. «Скляний равлик».

Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=VsjoGbihgOU>

VI. Закріплення знань, умінь і навичок

Тест. М. Павич «Скляний равлик»

1. М. Павич є автором:

- А) словацьким
- Б) сербським
- В) хорватським

2. В історію він ввійшов, як:

- А) письменник
- Б) перекладач
- В) літературознавець

3. Перша друкована книжка М. Павича:

- А) «Хозарський словник»
- Б) «Скляний равлик»
- В) «Залізна завіса»

4. Оповідання «Скляний равлик» можна віднести до літератури:

- А) Модернізму
- Б) Постмодернізму
- В) Символізму

5. Панна Панчепсут працювала:

- А) посудомийкою
- Б) продавчиною
- В) акторкою

6. Панна Панчепсут крапа речі для того, щоб:

- А) збагатитися
- Б) розважитись
- В) підкинути іншій людині

7. Що хотів купити відвідувач крамниці:

- А) скляного равлика
- Б) нічну сорочку
- В) запальничку

8. Скляний равлик-це:

- А) свічка
- Б)статуетка
- В) запальничка

9.Текст оповідання перегукується з історією:

- А) Давньої Греції
- Б) Давньої Індії
- В) Давнього Єгипту

10. Сенмут мав фах:

- А) архітектора
- Б) комівожера
- В) будівельника

11. За якої умови збудуться бажання:

- А) підпалити скляного равлика
- Б) тричі креснути запальничку
- В) двічі поплескати в долоні

Творче завдання

Скласти психологічний портрет письменника

Очікувані результати

1 студент. Складаючи психологічний портрет письменника М. Павича за його автобіографією, мені багато в чому допомогли численні фотознімки письменника Милорада Павича в колі його сім'ї, на природі, фотознімки дружніх та офіційних зустрічей. Дивлячись на усміхнене добре обличчя М. Павича, можу сказати, що це людина розумна, легка в спілкуванні, ненав'язлива та сентиментальна.

2 студент. Судячи з автобіографії письменника, я зробив висновок, що це досить оптимістична, мужня і разом з тим іронічна людина. Наприклад, це видно в епізоді, в якому він описує свої дитячі роки і згадує, як він малий спав у собачій будці: «Нарешті в одній собачій буді, де опинився, рятуючись від англо-американського бомбардування, один колишній царський офіцер почав давати мені уроки російської мови за книжками поезій Фета й Тютчева: інших він

не мав. Сьогодні вважаю, що навчання моє було для мене своєрідним перетворенням у різних чарівних звірів.»

3 студент. Мені здається, що автор з гумором пише в автобіографії: «Я письменник уже двісті років. Далекого 1766 року якийсь Павич видав у Будиму збірку віршів і відтоді вважається в колі письменницької родини.» А ось як він скромно та з іронією згадує: «Для моїх книг було б краще, якби їх автором був якийсь турок чи німець. Я був найвідомішим письменником найупослідженішого народу на світі — сербського народу».

4 студент. Читаючи автобіографію М. Павича, я можу сказати, що автор вклав у цей твір свою душу, розум, мав прекрасне почуття гумору, сказавши: «Як не дивно, мої книжки дотепер перекладалися 66 різними мовами. Коротше кажучи, я не маю біографії. Маю лише бібліографію. Критики у Франції та Іспанії зазначили, що я перший письменник ХХІ-го століття, який жив у ХХму, коли потрібно було доводити безневинність, а не провину.»

5 студент. Мені здається, що з М. Павичем, як з людиною, легко знайти спільну мову, але, мабуть, треба спочатку йому сподобатися. Тому що з тими, хто йому нецікавий, як мені здається, він ніколи не буде мати справи.

6 студент. М. Павич пише в своїй автобіографії: «Народився я 1929-го на березі однієї з чотирьох райських річок о 8.30 ранку під знаком Терезів (що передують Скорпіону), за гороскопом ацтеків — Змія». І тому я можу зробити висновок, що ця людина обізнана в тайнах астрології та знає характеристики східних та західних знаків гороскопу. Я думаю, що знак Терезів, під яким народився письменник, надає головну якість цій людині – вміння точно та чітко будувати далекоглядні плани. Ця людина намагається досягти успіху, не розкриваючи оточуючим сфери своїх інтересів. Із-за цього складається уява, що успіх до таких людей приходить нібито знезацька. Хоча це не так. Ця людина заздалегідь готується до проведення маневру. В цьому їй допомагають спілкування та природний смак.

7 студент. За допомогою цих якостей, а також вміння мислити нешаблонно ця людина може поставити себе в колективі. Її навички ідеальні для підкорення собі інших. Ця людина незалежна і прагне все вирішувати сама. Таку інформацію дає нам гороскоп. Мабуть тому, як мені здається, М. Павич досяг таких успіхів в письменстві і став дійсним членом Сербської Академії наук і мистецтва (1991), регулярно читає лекції в Белграді, Сорбонні, Регенбурзі, Відні, був навіть номінований на Нобелівську премію у 2004 році, а твори його перекладено тридцятьма мовами світу. Ось такий психологічний портрет письменника Милорада Павича.

VII. Підбиття підсумків заняття

Інтерактивна вправа «Мікрофон».

Продовжте речення:

- *М. Павич уявляється мені людиною...*
- *Мене зацікавило...*
- *Твори М. Павича дають нам розуміння...*
- *Мені здалася слушною думка про те...*

Рефлексія

- Що нового дізнався я на сьогоднішньому занятті?
- Що мене найбільш зацікавило? І схвилювало?
- Що ще б я хотів дізнатися нового, вивчаючи творчість М. Павича?

VIII. Домашнє завдання

Опрацювати запропонований матеріал. Дати відповідь на запитання: "Які аспекти сучасного суспільства відображено у творі?"

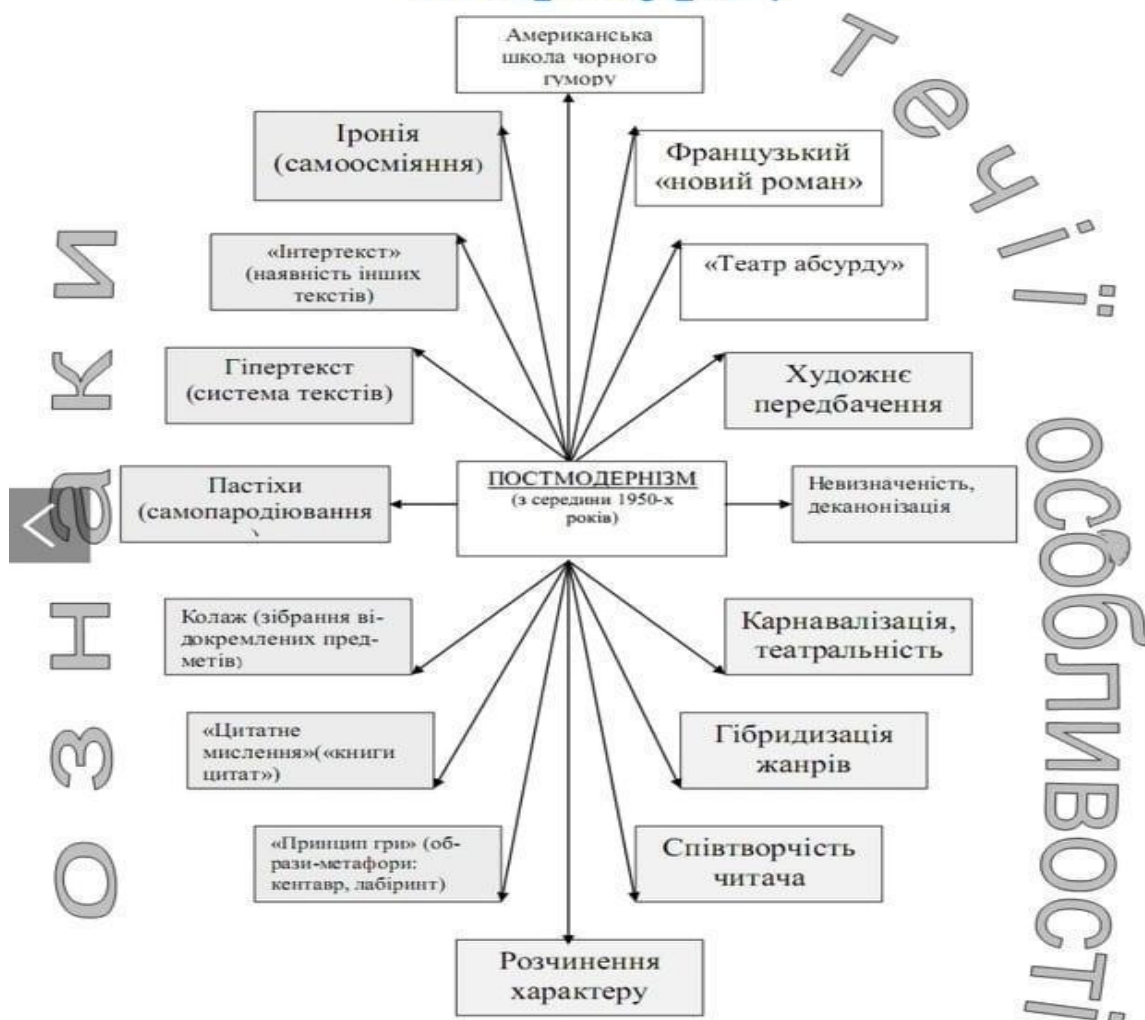
ДОДАТКИ

Додаток 1

Найвизначніші ознаки постмодернізму

Принцип гри з читачем;	«віртуальний історизм»;	образи-метафори;
поєднання жанрів;	колаж, конструювання тексту з інших, чужих текстів, цитування явне та приховане (інтертекстуальність);	зміщення часу та простору;
поєднання реальності з фантастикою;	іронія та самоіронія, гротеск;	розпад цілісності, неясність, багатозначність.

Постмодернізм (домінуючий напрям сучасної літератури)

Пам'ятка архітектури постмодернізму — Танцюючий будинок у Празі (Чехія)

Колаж інтернет-речей

ГЕРОЙ У ТВОРАХ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

ЛЮДИНА, ЩО
ПЕРЕБУВАЄ
НА ПЕРЕХРЕСТІ
РІЗНИХ ЧАСІВ,
КУЛЬТУРНИХ
ЕПОХ

ЛЮДИНА, ЩО
ЗАГУБИЛАСЯ
У ПОВСЯКДЕННІ,
ВТРАТИЛА
ЗВ'ЯЗОК
ІЗ ВСЕСВІТОМ

ЛЮДИНА, ЩО
ГОСТРО ВІДЧУВАЄ
ВЛАСНУ
ВІДЧУЖЕНІСТЬ І
ВТРАТУ ДУХОВНИХ
ОРІЄНТИРІВ

ЛЮДИНА, ЩО НЕ ЗНАЄ
КУДИ ЙТИ, У ЩО ВІРИТИ,
ПРО ЩО ДУМАТИ, ДЕ СЕНС
БУТТЯ

ЛЮДИНА ЕМОЦІЙНО
ВРАЗЛИВА,
ГОСТРО ВІДЧУВАЄ
ДУХОВНУ АТМОСФЕРУ
СВІТУ

ПРОДУКТ КРИЗИ БУТТЯ, ЩО ПОЗНАЧИЛАСЬ НА ЙОГО ВНУТРІШНЬОМУ СВІТІ

